

KRONIKA**POLSKA****PRZEDTERMINOWE WYKONANIE
PLANU ROCZNEGO****ODCINEK GEOTECHNICZNY
W KRAKOWIE**

Dnia 30 października 1953 r. pracownicy Odcinka Geotechnicznego Min. Budownictwa Przemysłowego w Krakowie wykonali zadania rocznego planu.

Wykonanie planu rocznego o 62 dni przed terminem było możliwe dzięki zmobilizowaniu sił wszystkich pracowników Odcinka a przede wszystkim dzięki realizacji podejmowanych zobowiązań.

Przedterminowe wykonanie zadań planu dało wielki wkład w rozwój gospodarki narodowej, ponieważ odcinek ten obejmuje zasięgiem swych prac województwo: krakowskie, staliniogrodzkie, rzeszowskie oraz część kieleckiego a więc tereny na których znajdują się najważniejsze obiekty przemysłowe z Nową Hutą na czele, dla których Odcinek Geotechniczny wykonuje prace badawcze.

Do przedterminowego wykonania zadań planu przyczynili się pracownicy naukowcy Odcinka, a w szczególności: mgr Wilczyński Ludwik, inż. Pawlikowski Bronisław, mgr Kozielec Józef, dr Michalik Andrzej i inni. (R)

**WROCŁAWSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO
WIERCEŃ GEOLOGICZNO-
POSZUKIWAWCZYCH**

Dnia 18 listopada 1953 r. załoga wrocławskiego Przedsiębiorstwa Wierceń Geologiczno-Poszukiwawczych Przemysłu Węglowego wykonała swój roczny plan produkcji.

Sukces ten osiągnięto dzięki szerokiej rozwiniętemu ruchowi współzawodnictwa, racjonalizatorstwu, stałemu podnoszeniu kwalifikacji zawodowych pracowników oraz troskliwej opiece Podstawowej Organizacji Partyjnej, Rady Zakładowej i Dyrekcji.

We współzawodnictwie wyróżnili się następujący wiertacze wraz ze swymi brygadami: wiertacze brygad młodzieżowych, ob. ob. Jagiełło Waław, Dubiła Bronisław, Bas Józef, wiertacze ob. ob. Piłch Józef, Kowalski Stanisław oraz wielu innych.

(T. K.)

**XIII ZEBRANIE WYDZIAŁU III
PAN**

W dniu 16.11.1953 r. odbyło się XIII zebranie Wydziału III PAN, na którym prof. dr Jan Samszonowicz wygłosił referat pt. „O wieku po-

wstania słupów solnych na antyklinorium kujawskim”. (a)

**POSIEDZENIE
KOMITETU GEOLOGII PAN**

W dniach 24.10. i 14.11.1953 r. odbyły się posiedzenia Komitetu Geologii przy Wydziale III PAN, na których rozpatrzono sprawozdania z badań przeprowadzonych w 1953 r., plany prac badawczych zakładów na uczelniach, prac prowadzonych przez Komitet Geologii PAN, sprawę zjazdu PTG oraz sprawy bieżące. (a)

**CHEMICZNA PRZERÓBKA
WĘGLA**

Wydział III Polskiej Akademii Nauk zorganizował w dniach 23—25.10.1953 r. w Gliwicach zjazd na temat chemicznej przeróbki węgla, na którym zostały wygłoszone następujące referaty:

1. Referat wstępny — przedstawiciel Rządu.
2. „Podstawy surowcowe przemysłu chemicznej przeróbki węgla” — prof. mgr inż. Bolesław Krupiński.
3. „Warunki i perspektywy rozwoju przemysłu koksowniczego” — prof. dr J. Salcewicz.
4. „Węglowodory z koksowania i półkoksowania węgla, jako baza surowcowa kluczowych dziedzin przemysłu chemicznego” — mgr inż. M. Wnek.
5. „Wytlenianie węgla kamiennych i brunatnych” — prof. dr B. Roga.
6. „Wytwarzanie gazu i kierunki racjonalnego jego zużycia jako surowca chemicznego” — mgr inż. J. Kłosiński.
7. „Zagadnienie wielkiej syntezy węglowodorów na tle potrzeb gospodarki narodowej” — prof. dr Z. Tomasiak.
8. „Kierunki i zadania w zakresie projektowania i konstruowania urządzeń chemicznej przeróbki węgla” — mgr inż. A. Szpilewicz. (b)

**ZJAZD NAUKOWO-TECHNICZNY
POŚWIĘCONY PRZERÓBCE
MECHANICZNEJ KOPALIN**

Sekcja Przeróbki Mechanicznej Kopaliny Komitetu Górniczego PAN zorganizowała w dniach 4—5.11.1953 r. w Gliwicach I Zjazd Naukowo-Techniczny Inżynierów i Techników Przeróbki Mechanicznej Kopaliny, na którym zostały wygłoszone następujące referaty naukowe:

- Prof. dr inż. Laskowski — „Teoretyczne podstawy określania wartości zawieszinowych cieczy ciężkich”.
- Prof. mgr inż. Battaglia i mgr inż. Średniawa — „Podstawy projektowania obiegu wód płuczkowych”.
- Mgr inż. Tysko — „Charakterystyka wykorzystania powierzchni stołów koncentracyjnych”.
- Inż. Krajewski i mgr inż. Herszderfer — „Elektrostatyczne wzbogacenie pyłów węgla kamiennych”.

Mgr inż. Stronczał — „Zastosowanie ciężkich zawieszin do wzbogacenia rud”.

Mgr inż. Czarkowski — „Wzbogacanie mułów rud cynku i ołowiu na separatorach zwojowych”.

Prof. mgr inż. Stepiński — „Optymalny całkowity uzysk metalu procesów górniczych i hutniczych”.

Mgr inż. Korol, prof. mgr inż. Stepiński, mgr inż. Piłch i doc. dr Kuhl — „Problematyka przeróbki mechanicznej kopaliny na najbliższą przyszłość”. (A)

**POSIEDZENIE
NAUKOWO-TECHNICZNEJ RADY
GEOLOGICZNEJ**

W dniu 23.10.1953 r. odbyło się posiedzenie Naukowo-Technicznej Rady Geologicznej Centralnego Urzędu Geologii, na którym rozpatrzono ogólnokrajowy plan badań geologicznych na rok 1954 i na jego tle przeanalizowano plan działalności Instytutu Geologicznego. (b)

**POSIEDZENIE KOMISJI
ZASOBÓW KOPALIN**

W dniu 18.11.1953 r. odbyło się w Centralnym Urzędzie Geologii IV Plenarne Posiedzenie Komisji Zasobów Kopaliny, na którym rozpatrzono szereg dokumentacji geologicznych zasobów złóż. (jj)

**ZE SŁUŻBY GEOLOGICZNEJ
MINISTERSTWA BUDOWNICTWA
PRZEMYSŁOWEGO**

W dniach 16—17.10.1953 r. odbyło się w Warszawie zjazd kierowników odcinków geotechnicznych Zarządu Geologicznego Resortowej Służby Geologicznej Ministerstwa Budownictwa Przemysłowego. W części naukowej zostały wygłoszone referaty:

J. Pachowski — „Wykonanie próbnych obciążeń”, W. Rudkiewicz — „Trzy fazy dokumentacji pod Pałac Kultury i Nauki”, Z. Wilan — „Określanie nośności gruntów pod Pałac Kultury i Nauki”.

W końcowej części dyskusja przeniosła się na teren budowy Pałacu Kultury i Nauki. (b)

**NARADA GEOLOGICZNA
PRZEMYSŁU NAFTOWEGO**

W dniu 7.10.1953 r. odbyła się w Krakowie narada geologiczna przemysłu naftowego, na której dokonano analizy wykonania prac geologiczno- poszukiwawczych za trzy kwartały 1953 r. oraz ustalono wytyczne dalszej pracy pod kątem zwiększenia zasobów ropy i jej wydobycia. (b)

**POSIEDZENIA NAUKOWE
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
GEOLOGICZNEGO**

W listopadzie i w grudniu 1953 r. Polskie Towarzystwo Geologiczne zorganizowało w Krakowie posie-

dzenia naukowe, na których wygłoszono następujące referaty:

2.11. — Prof. dr A. Gawel: „M. Lomonosow, wielki przyrodnik rosyjski XVIII wieku“.

9.11. — Prof. dr Fr. Bieda: „Obecny stan mikropaleontologii fliszu trzeciorzędowego Karpat“.

16.11. — Dr S. Dżużyński: „Geologiczna forma występowania porfirów okolic Zalasau“.

23.11. — Mgr K. Łydzka: „Perm i najwyższy karbon okręgu krakowskiego w świetle analiz petrograficznych“.

30.11. — Prof. dr H. Świdziński: „O niektórych gazach „ziemnych““.

7.12. — Mgr inż. Z. Obuchowicz: „Wstępne badania dla rozpoznania warstw krośnieńskich“.

POSIEDZENIE NAUKOWE WARSZAWSKIEGO ODDZIAŁU POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOLOGICZNEGO

W dniu 4.11.1953 r. odbyło się posiedzenie naukowe warszawskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Geologicznego, na którym mgr Zbigniew Kilian wygłosił referat pt. „Nowe odkrycia paleontologii radzieckiej“.

TERENOWE SZKOLENIE GEOLOGÓW

Studenci lat wyższych specjalności geologia i poszukiwania złóż surowców skalnych Wydziału Geologiczno-Poszukiwawczego Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie odbyli w dniach 11. — 15.10.1953 r. wycieczkę naukową na Dolny Śląsk, podczas której praktycznie zapoznali się z zasadniczymi składowymi budowy geologicznej tego rejonu oraz z niektórymi złożami surowców skalnych. W szczególności poznali oni złoża granitu w Strzelinie, łupku kwarcytowego w Jagłowej, bazaltu w Kowalskiem, Żelowicach i w Łądku-Zdroju, sjenitów w Przedborowej i Kośminie, serpentynitów w Braszowicach, melafiru w Głuszycy Górnej, piaskowców ciosowych w Radkowie i Szczytnie, czerwonego piaskowca i gabbra w Słupcu k. Nowej Rudy, marmurów w Stroniu Śląskim i Rogóźnie. Obróbkę kamieni budowlanych poznali w zakładach przemysłowych w Pilawie Górnej i w Radkowie.

W studium tym wziął udział rektor Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, prof. dr inż. Zygmunt Kowalczyk, a z ramienia Centralnego Urzędu Geologii przewodniczący Komisji Zasobów Kopalni mgr inż. Józef Janiszewski oraz dyrektor Biura Dokumentacji Geologicznej mgr inż. Mieczysław Mrozowski. Kierownikiem naukowym studium terenowego był prof. dr Marian Kamiński i prof. dr Kamila Ciszewska. (M)

KOŁO NAUKOWE GEOLOGÓW ZŁÓŻ SUROWCÓW SKALNYCH

W październiku 1953 r. powstało na Wydziale Geologiczno-Poszukiwawczym Akademii Górniczo-Hutniczej

w Krakowie naukowe koło studentów lat wyższych, specjalizujących się w zakresie geologii i poszukiwania złóż surowców skalnych. Naukowym opiekunem Koła jest prof. dr K. Ciszewska, a przewodniczącą została wybrana ob. Wł. Jedzińska, studentka IV roku. (M)

GEOLOGICZNE WIECZOROWE STUDIUM INŻYNIERSKIE

Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego zorganizowało w roku szkolnym 1953/54 Geologiczne Wieczorowe Studium Inżynierskie przy Wydziale Geologii Uniwersytetu Warszawskiego. Zajęcia rozpoczęto w dniu 15.10.1953 r. uroczystą imatrikulacją, która odbyła się w auli SGGW. Organizator Studium mgr Fr. Szumlak w wykładzie inauguracyjnym przedstawił program studiów, który przewiduje studia czteroletnie w zakresie specjalności: geologia techniczna, hydrogeologia i geologia kartograficzna. Studia na I, II i III roku są wspólne dla wszystkich specjalności, rozdzielone następująco na roku IV, którego ostatni semestr jest przeznaczony na wykonanie pracy dyplomowej. (d)

Z S R R

ODZNACZENIE PROF. S. A. JAKOWLEWA

W związku z siedemdziesiątą piątą rocznicą urodzin i pięćdziesięcioletniem pracy naukowo-pedagogicznej w dziedzinie geologii profesora Lenińgradzkiej Akademii Leśnej Siergieja Jakowlewa, w uczczeniu jego zasług dla rozwoju nauk geologicznych, Prezydium Rady Najwyższej ZSRR w dniu 9 listopada 1953 r. odznaczyło orderem pracy czerwonego sztandaru. (p. w.)

ASPIRANTURA NA UNIWERSYTECIE MOSKIEWSKIM

Podstawową formą kształcenia naukowych kadr na wyższym poziomie jest w Związku Radzieckim aspirantura. Studia aspiranckie odbywa się w różnych placówkach naukowych i naukowo-badawczych, jak: uniwersytety, wyższe uczelnie techniczne i placówki Akademii Nauk. Czas trwania aspirantury wynosi trzy lata, w ciągu których aspirant musi pogłębić zasób wiadomości fachowych, opanować najnowsze metody pracy naukowej w swojej dziedzinie oraz pogłębić światopogląd naukowy.

Kandydat ubiegający się o aspiranturę jest obowiązany złożyć egzaminy kwalifikacyjne ze znajomości języka obcego, filozofii i z przedmiotu specjalizacji. Kandydaci na aspiranturę w pewnej liczbie rekrutują się ze świeżo kończących wyższe uczelnie, w wielu specjalnościach zaś, jak np. w geologii, znaczny odsetek rekrutuje się spośród ludzi, którzy mają za sobą staż pracy zawodowej (terenowej).

Interesująca nas aspirantura uniwersytecka na wydziale geologii odbywa się pod kierunkiem profesorów-kierowników katedr. Rozpoczynając aspiranturę uzgadnia się z profesorem indywidualny plan studiów, w którym szczegółowo ustalony jest tok studiów oraz terminy egzaminów i kolokwium z odbytych pracowni. Uzgodniony z profesorem plan indywidualny staje się obowiązujący po zatwierdzeniu przez Radę Wydziału.

Studia aspiranckie składają się z dwu części: do uzyskania minimum kandydackiego i po jego uzyskaniu.

W pierwszym okresie, trwającym 1 i pół do 2 lat, aspirant obowiązany jest do złożenia egzaminu z języka obcego, co jest uwarunkowane uczestnictwem na lektorat; egzaminu z filozofii, do którego dopuszczenie wymaga udziału w seminariach i wygłoszenia referatu; uczestniczenia na wykłady, zdania dwu egzaminów, związanych z kierunkiem studiów i wygłoszenia dwu referatów. Aspirant uczestniczy na wykładach profesora (dla studentów), pod którego kierunkiem pracuje, aby zapoznać się nie tyle z materiałem wykładanym, znanym mu z okresu studentckiego, ile z metodą wykładania. Aby umożliwić aspirantowi zapoznanie się z najnowszymi metodami badań, kieruje się go do odpowiednich pracowni-laboratoriów, gdzie uzupełnia on metodykę pracy naukowej nie znanej mu z okresu studentckiego. Zakończenie tej specjalistycznej pracowni lub ćwiczeń wiąże się ze zdaniem kolokwium.

Aspirant bierze udział w zebraniach katedry, które odbywają się 2 razy w miesiącu. Na zebraniach tych obowiązany jest wygłosić referaty, z których jeden dotyczy zagadnień bardziej ogólnych, drugi zaś wiąże się ściślej z tematem pracy kandydackiej.

Dwa pierwsze sezony letnie poświęcone są zbieraniu materiału w terenie, służącemu do opracowania pracy kandydackiej. Po każdym sezonie aspirant składa na zebraniu katedry sprawozdanie z wykonanych prac i osiągnięć, które podlega dyskusji i kolektywnej ocenie.

W drugim okresie aspirantury, po uzyskaniu minimum kandydackiego aspirant pracuje głównie nad swoją rozprawą, przy czym wszystkie czynności pomocnicze, jak np. sporządzenie słuźków, seryjne analizy, wykonywane są przeważnie przez laborantów. Kończąc aspiranturę dla uzyskania biegłości w metodyce nauczania prowadzi pewną ilość ćwiczeń ze studentami i ma także wyznaczone godziny, w których prowadzi wykłady samodzielnie. Na wykładach prowadzonych przez aspiranta obecny jest profesor, z którym później omawia się sposób prowadzenia wykładu.

Rozprawę kandydacką dwukrotnie omawia się na zebraniu katedry, a następnie dyskutuje się nad nią pu-

blicznie. Wyniki dyskusji wpływają na ocenę pracy kandydackiej.

W czasie trwania studiów aspirant musi wykazać się samodzielnością w pracy, znajdując się jednocześnie pod stałą kontrolą kierownika naukowego. Prócz spotkań z profesorem na zebraniach katedry i wykładach aspirant w wyznaczonych godzinach (3 razy w tygodniu) ma możliwość przedyskutowania z profesorem trudności napotykanych w swej pracy, a przed egzaminem w zakresie specjalności ma możliwość odbycia konsultacji. Przy tak zorganizowanej aspiranturze wzrastają w Związku Radzieckim kadry naukowców o szerokim horyzoncie, operujące najnowszymi metodami w pracy naukowej i stawiające sobie do rozwiązania trudne i odpowiedzialne problemy.

(e. z.)

NAJNOWSZE ODKRYCIA ROPY NAFTOWEJ NA SYBERII

Jeszcze do niedawna panowało powszechne mniemanie, że w północnej i wschodniej Syberii nie należy spodziewać się większych złóż ropy naftowej. Pogląd taki panował zresztą nie tylko wśród geologów zagranicznych, lecz także i rosyjskich. Dopiero ostatnie prace poszukiwawcze geologów radzieckich dowiodły ostatecznie, że przypuszczenia te były niesłuszne.

Przed kilkunastu laty odkryto bogate obszary ropne przy ujściu Chatangi pod Nordwik. Ostatnio — jak donosi prasa radziecka — geologowie ZSRR mogą się poszczycić nowymi, doniosłymi odkryciami. Chodzi tu przede wszystkim o obszary położone nad środkową Leną w okolicy Jakucka, gdzie w najbliższej przyszłości rozpocznie się eksploatacja na skalę przemysłową. Obszary ropne odkryto również między Ajdanem i Indigirką, nad Otkmą (pomiędzy Witimem a Tolbą) nad Tolbą, Amgą

oraz pod Kangalassy, wreszcie przy ujściu Jeniseju koło Igarki.

Jeśli się weźmie pod uwagę od dawna znane obszary ropne na południe od jeziora Bajkał, koło Muri-no pod Śnieżną, można przypuszczać, że Syberia już w niedalekiej przyszłości stanie się jednym z poważniejszych producentów ropy naftowej na świecie. Szczególnie dużą wagę przywiązuje się do znalezisk ropy na pobrażu Oceanu Arktycznego w pobliżu ujść Jeniseju i Chatangi ze względu na zapewnienie zaopatrzenia w paliwo szlaku północnego.

Nie tylko odkrycie nowych obszarów ropnych sprawia, że Związek Radziecki wysuwa się szybko na jedno z pierwszych miejsc pod względem produkcji ropy naftowej. Coraz bardziej ulepszone metody wydobywcze stosowane głównie w „Drugim Bałku“ przyczyniają się do szybkiego wzrostu wydobycia. Toteż tow. Malenkov w sierpniu br. w swym przemówieniu na zakończenie obrad Rady Najwyższej ZSRR mógł z dumą podkreślić, że w 1952 r. wydobyto w Kraju Rad 52 miliony ton ropy, co stanowiło ponad 120% planowanego wydobycia (47 milionów ton).

(J. G.)

CZECHOSŁOWACJA

LAUREACI CZECHOSŁOWACKIEJ NAGRODY PAŃSTWOWEJ W DZIEDZINIE NAUK GEOLOGICZNYCH ZA ROK 1953

Dr Vladimír Zoubek — nagroda I stopnia za opracowanie metod badawczych geologicznego opiniowania miejsc pod budowę zapór wodnych, szczególnie miejsca projektowanej zapory w Zlakovicach pod Orlikem na Weławie. Dr Zoubek, urodzony 21 września 1903 r. jest pracownikiem naukowym U. U. G. i członkiem korespondentem Č. S. A. V.

Głównym przedmiotem badań geologicznych Zoubka są tereny łupków krystalicznych. Szczegółowe studia petrograficzne łupków krystalicznych dają Zoubkowi podstawę do właściwego zaliczania rozmaitych serii metamorficznych do poszczególnych jednostek tektonicznych i do wyjaśnienia facji metamorficznych, zależnych od procesów górotwórczych. W wyniku badań krystaliniku karpackiego powstaje syntetyczna praca „Le cristallin des Carpathes tchécoslovaques“ 1937 r. Rezultatem analogicznych studiów przeprowadzonych w obrębie masywu czeskiego jest praca „Poznamky ke geologii krystalinika Českeho masivu“ 1948 r., w której Zoubek dokonuje krytycznego zestawienia prac dawniejszych badaczy i wykazuje szereg błędnych wniosków wynikających z jednostronnego podejścia do bogatej problematyki geologicznej tych obszarów. Dr Zoubek kieruje w U.U.G. opracowaniem map geologicznych, a w szczególności przeglądowej mapy geologicznej ČSR w skali 1 : 200 000.

Dr Jozef Janaček — nagroda I stopnia za prace poszukiwawcze ropy naftowej i gazów ziemnych oraz za organizację i kierownictwo Urzędu Badań Naftowych w Brnie. Janaček, urodzony 11 maja 1915 r. uzyskał doktorat nauk geologicznych w 1939 r. Zainteresowania jego idą w kierunku geologii stosowanej, co znajduje wyraz w jego praktyce najpierw w firmie wiertniczej, poszukującej wód mineralnych i źródeł zaopatrzenia w wodę, a następnie w przemyśle naftowym. Wynikiem prac poszukiwawczych Janačka jest odkrycie pięciu nowych pól naftowych na terenie Czechosłowacji. Obok działalności badawczej Janaček wykazuje żywą działalność dydaktyczną, kształcąc nowe kadry geologiczne w Urzędzie Badań Naftowych i na uniwersytecie w Brnie.

(W. M.)